

Asia: VN/8908/2021

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; Rajat ylittäviä yritysjärjestelyjä koskevan yhtiöoikeudellisen direktiivin täytäntöönpano

Yleistä

1) Lausuntonne yleisesti esityksestä.

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön lausunto

23.6.2022

Oikeusministeriölle

VH/2698/00.04.05/2022

VN/8908/2021

Työryhmän mietintö: Rajat ylittäviä yritysjärjestelyjä koskevan yhtiöoikeudellisen direktiivin täytäntöönpano

Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö (myöh. selvitysyksikkö) lausuu harmaan talouden torjunnan näkökulmasta ja kannattaa mietinnössä rekisteriviranomaiselle ehdotettua mahdollisuutta käyttää velvoitteidenhoitoselvitystä julkisiin elimiin kohdistuvien velvoitteiden hoitamista tai mahdollisesti järjestelyn toteuttamista väärinkäyttö-, petos- tai muussa rikollisessa tarkoituksessa koskevien tietojen hankinnassa.

Selvitysyksikön tarjoamassa velvoitteidenhoitoselvityksessä annetaan kokonaiskuva organisaation tai organisaatiohenkilön sekä näihin välittömästi tai välillisesti kytkeytyvän organisaation ja organisaatiohenkilön toimintaa ja taloutta sekä veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka tullin perimiin maksuihin liittyvien velvoitteiden hoitamista. Velvoitteidenhoitoselvityksen tarkoituksena on antaa sitä pyytäneelle viranomaiselle kokonaiskuva siitä, millaista taloudellista toimintaa kohde harjoittaa ja miten se on hoitanut tästä toiminnastaan

aiheutuvat julkisoikeudelliset velvoitteensa. Lisäksi velvoitteidenhoitoselvityksestä selviää, mikä on kohteen kyky hoitaa velvoitteensa ja mihin muihin organisaatioihin ja organisaatiohenkilöihin kohde on vastuuaseman tai omistuksen kautta kytkeytynyt. Velvoitteidenhoitoselvitykseen sisältyvät lisäksi muun muassa tiedot konkurssista, liiketoimintakiellosta sekä ulosottorekisteriote.

Muistion sivulla 161 todetaan, että velvoitteidenhoitoselvitys kattaa kahdeksan olemassa olevan rekisterin tiedot lähes reaaliaikaisesti, ei kuitenkaan tietoja rikos-, sakko- tai liiketoimintakieltorekistereistä. Selvitysyksikkö toteaa, että tosiasiallisesti velvoitteidenhoitoselvitys on reaaliaikainen, sillä selvityksen sisältämät tiedot haetaan suoraan viranomaisten rekistereistä ns. online-palveluilla. Lisäksi velvoitteidenhoitoselvitys sisältää tiedon yrityksen vastuuhenkilön voimassa olevasta liiketoimintakiellosta. Tieto voimassa olevasta liiketoimintakiellosta löytyy myös henkilöstä laadittavalta velvoitteidenhoitoselvitykseltä.

Selvitysyksikkö toteaa, että velvoitteidenhoitoselvityksen käyttäminen muistiossa kuvattuun tarkoitukseen edellyttää riittävän selkeitä lain säännöksiä siitä, että rekisteriviranomaisella on tarve saada julkisten velvoitteiden hoitamista koskevat tiedot kohteista (yrityksistä ja henkilöistä). Lisäksi velvoitteidenhoitoselvityksen käyttö edellyttää viranomaiselle laissa säädettyä, riittävän laajaa tiedonsaantioikeutta julkisten velvoitteiden hoitamista koskeviin tietoihin. Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttö edellyttää myös, että Harmaan talouden selvitysyksikköä koskevan lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin luetteloon lisätään kyseinen käyttötarkoitus.

2) Lausuntonne vaikutusten arvioinnista.

Selvitysyksikkö toteaa, että muistiossa todetut tapausmäärät, enintään noin 20 tapausta vuodessa, eivät aiheuta selvitysyksikölle merkittävää kustannusten taikka työmäärän lisäystä.

Selvitysyksikkö katsoo, että velvoitteidenhoitoselvityksen käyttö muistiossa esitetyllä tavalla rekisteriviranomaisen tiedonhankinnassa mahdollistaa keskitetyn, vakioidun, helpon, nopean sekä maksuttoman tavan hankkia tietoja. Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttö myös pienentää selvittelyn kohteena olevien yritysten hallinnollista taakkaa, sillä niiden ei tarvitse toimittaa rekisteriviranomaiselle sellaisia tietoja tai todistuksia, joita tämä voi velvoitteidenhoitoselvityksen avulla saada suoraan muilta viranomaisilta.

Sulautuminen ja jakautuminen

3) (OYLE 16:1 ja 2 §) Mietinnössä ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan absorptiosulautumisessa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat voivat suostumuksellaan luopua oikeudestaan saada sulautumisvastiketta, sekä osittain siihen liittyen sisaryhtiösulautumisen määritelmä.

Ei kantaa

Perustelut

-

4) (OYLE 16:3 ja 17:3 §) Mietinnössä ehdotetaan mainittavaksi sulautumis- ja jakautumissuunnitelmaa koskevissa säännöksissä eräitä uusia asioita.

Ei kantaa

Perustelut

-

5) (OYLE 16:4 ja 17:4 §) Mietinnössä ehdotetaan mainittavaksi tilintarkastajan lausuntoa koskevassa säännöksessä osakkeiden vaihtosuhte.

Ei kantaa

Perustelut

-

6) (OYLE 16:6 §) Mietinnössä ehdotetaan, että tytär- tai sisaryhtiösulautumisessa kuulutusta koskevan hakemuksen voi tehdä myös vastaanottava yhtiö.

Ei kantaa

Perustelut

-

7) (OYLE 16:6 ja 17:6 §) Mietinnössä ehdotetaan, että kuulutuksen antamista on haettava kuukauden kuluessa sulautumis- tai jakautumissuunnitelman rekisteröimisestä taikka sulautuminen tai jakautuminen raukeaa.

Ei kantaa

Perustelut

-

8) OYLE (16:11 ja 17:11 §) Mietinnössä ehdotetaan mainittavaksi asiakirjojen nähtävänä pitämistä koskevassa säännöksessä muun ohella tilinpäätös ja toimintakertomus.

Ei kantaa

Perustelut

-

9) (OYLE 16:13 ja 17:13 §) Mietinnössä ehdotetaan mainittavaksi, että sulautuvan tai jakautuvan yhtiön tulee ilmoittaa osakkeenomistajille sekä optio-oikeuksien ja muiden erityisten oikeuksien haltijoille sähköinen osoite lunastusvaatimuksen sähköistä vastaanottamista varten.

Ei kantaa

Perustelut

-

10) (OYLE 16:13 ja 17:13 §) Mietinnössä ehdotetaan voimassa olevan käytännön mukaisesti säädettäväksi, että osakkeenomistajien tai optio-oikeuksien tai muiden erityisten oikeuksien haltijoiden vireille panemat sulautumista koskevat lunastusasiat on käsiteltävä samassa menettelyssä, jos ne johtuvat olennaisesti samasta perusteesta.

Ei kantaa

Perustelut

-

11) (OYLE 16:14 ja 17:14 §) Mietinnössä ehdotetaan mainittavaksi, että sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden tekemään sulautumisen täytäntöönpanoilmoitukseen tai jakautuvan yhtiön tekemään täytäntöönpanoilmoitukseen on liitettävä muun ohella tiedot sulautumis- tai jakautumissuunnitelmasta.

Ei kantaa

Perustelut

-

12) (OYLE 16:16 ja 17:16 §) Mietinnössä ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan velkoja voi vaatia suoritusta sulautumista tai jakautumista varten annetusta vakuudesta aikaisintaan, kun sulautuminen tai jakautuminen on tullut voimaan.

Ei kantaa

Perustelut

-

13) (OYLE 16:22 ja 17:21 §) Mietinnössä ehdotetaan mainittavaksi rajat ylittävää sulautumis- tai jakautumissuunnitelmaa koskevissa säännöksissä eräitä uusia asioita.

Ei kantaa

Perustelut

-

14) (OYLE 16:22 a ja 24 § sekä 17:21 a ja 23 §) Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi huomautusten tekemistä koskevan ilmoituksen laatimisesta, nähtävänä pitämisestä ja toimittamisesta sitä pyytävälle, sekä rekisteröimisestä.

Ei kantaa

Perustelut

-

15) (OYLE 16:22 b—22 d ja 24 § sekä 17:21 b—21 d ja 23 §) Mietinnössä ehdotetaan aikaisempaa tarkemmin säädettäväksi rajat ylittävässä sulautumisessa tai jakautumisessa hallituksen selvityksen laatimisesta, laatimatta jättämisen tilanteista, nähtävänä pitämisestä ja toimittamisesta siihen oikeutetulle, sekä rekisteröimisestä.

Ei kantaa

Perustelut

-

16) (OYLE 16:23 ja 17:22 §) Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi rajat ylittävissä sulautumisessa tai jakautumisessa hallituksen selvitystä koskevasta tilintarkastajan tai muun riippumattoman asiantuntijan lausunnosta.

Ei kantaa

Perustelut

-

17) (OYLE 16:24 ja 17:23 §) Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi velvollisuudesta ilmoittaa velkojille annettavassa kuulutuksessa, onko sulautuvan yhtiön tai jakautuvan yhtiön osakkeenomistaja vaatinut ylimääräistä rahavastiketta, sekä tarvittaessa tällaisten vaatimusten yhteismäärä.

Ei kantaa

Perustelut

-

18) (OYLE 16:24 a ja 17:23 a §) Mietinnössä ehdotetaan säännöksiä rajat ylittävän sulautuvan tai jakautuvan yhtiön osakkeenomistajan oikeudesta vaatia ylimääräistä rahavastiketta, kun tietyt ehdot täyttyvät.

Ei kantaa

Perustelut

-

19) (OYLE 16:26 ja 17:25 §) Mietinnössä ehdotetaan mainittavaksi rajat ylittävää sulautumista tai jakautumista koskevan täytäntöönpanohakemuksen osalta eräitä uusia liitettäviä asiakirjoja ja eräitä uusia menettelyitä.

Ei kantaa

Perustelut

-

20) (OYLE 16:26 a ja 17:25 a §) Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi rekisteriviranomaisen velvollisuudesta tutkia ennen rajat ylittävää sulautumista tai jakautumista koskevan todistuksen antamista, että suomalainen sulautuva yhtiö tai jakautuva yhtiö on suorittanut kaikki sulautumisen tai jakautumisen edellytyksenä olevat toimenpiteet ja täyttänyt laissa säädetyt muodollisuudet, kuten rahamääräisten tai muiden kuin rahamääräisten velvoitteiden suorittaminen tai varmistaminen julkishallinnolle tai toimialakohtaisten erityisvaatimusten noudattaminen (lainmukaisuuden tutkinta).

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

21) (OYLE 16:26 a ja 17:25 a §) Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi rekisteriviranomaisen, tai tämän pyynnöstä muun toimialallaan toimivaltaisen viranomaisen, velvollisuudesta tutkia perustellusta syystä, ettei rajat ylittävää sulautumista tai jakautumista toteuteta väärinkäyttö- tai petostarkoituksessa, jonka seurauksena tai tarkoituksena on Euroopan unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön välttäminen tai kiertäminen, taikka muuten rikollisessa tarkoituksessa (väärinkäyttö- tai petostarkoituksen tutkinta). Jos arvioidaan, että rajat ylittävä sulautuminen tai jakautuminen toteutetaan väärinkäyttö- tai petostarkoituksessa, rekisteriviranomainen voi keskeyttää täytäntöönpanoa koskevan hakemuksen käsittelyn oma-aloitteisesti tai muun toimialallaan toimivaltaisen viranomaisen vaatimuksesta taikka rekisteriviranomainen voi päättää, että se ei anna rajat ylittävää sulautumista tai jakautumista edeltävää todistusta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

22) (OYLE 16:26 b ja 17:25 b §) Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi ennakkollisen valvonnan määräajoista.

Ei kantaa

Perustelut

-

23) (OYLE 16:26 c ja 26 e sekä 17:25 c ja 25 e §) Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi ennakkollisen valvonnan yhteydessä rekisteriviranomaisen oikeudesta saada tietoja viranomaisilta ja muilta.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kyseisten pykälien (16:26 c ja 17:25 c) 1 momenteissa säädetään yhtiön tai sen johtoon kuuluvan sekä sen omistajan luotettavuudesta. Pykälien 2 momenteissa säädetään 1 momenttiin liittyvästä tiedonsaantioikeudesta laajemmin, sillä tiedonsaantioikeus ulotetaan myös edellä todettuihin henkilöihin välittömästi tai välillisesti kytkeytyviin yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitettuihin rekisteröitäviin yrityksiin ja yhteisöihin.

Selvitysyksikkö kannattaa sulautuvan yhtiön tai sen johtoon kuuluvan tai sen omistajan luotettavuuden tutkimisen ulottamista myös näihin välittömästi tai välillisesti kytkeytyviin yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitettuihin rekisteröitäviin yrityksiin ja yhteisöihin. Selvitysyksikkö ehdottaakin, että toimivallan ja käyttötarkoituksen selkeyden vuoksi 1 momentin sanamuotoa muutettaisiin niin, että luotettavana ei voitaisi pitää myöskään sellaista yhtiötä jonka johtoon kuuluvaan tai omistajaan välillisesti kytkeytyvällä yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitettulla rekisteröitävällä yrityksellä tai yhteisöllä on 1 momentissa tarkoitettuja laiminlyöntejä. Luotettavuuden tutkimisen ulottaminen edellä todettujen henkilöiden muuhun

yritystoimintaan pitäisi kuitenkin säätää harkinnanvaraiseksi ja riippuvaiseksi siitä, saadaanko muilla tiedoilla jo riittävä kuva yhtiön luotettavuudesta.

Kyseisenlainen sääntely vastasi Suomen elinkeinolupia ja elinkeinorekisteröintejä koskevassa lainsäädännössä viime vuosina omaksuttua sääntelymallia, jossa elinkeinoluvan tai -rekisteröinnin edellytyksenä on luvan tai rekisteröinnin hakijan tai haltijan lisäksi tämän vastuuhenkilöitä, keskeisiä omistajia ja näiden muuta yritystoimintaa koskeva julkisten velvoitteiden hoitaminen. Tällaisia säännöksiä on säädetty viime vuosina muun muassa luotonantajalakiin (853/2016), kiinteistönvälittäjälakiin (1075/2000), perintätoimistolakiin (411/2018), elintarvikelakiin (23/2006), rehulakiin (163/2020) sekä luonnontuotteiden keruulakiin (487/2021). Vastaavia säännösmuutoksia on ministeriöissä myös vireillä useaan muuhun lakiin kuten esimerkiksi lannoitelakiin (539/2006) ja valtionavustuslakiin (688/2001).

Selvitysyksikkö toteaa lisäksi, että kyseisissä pykälissä ei ole välttämätöntä säätää rekisteriviranomaisen oikeudesta saada velvoitteidenhoitoseelvitys. Selvitysyksikön näkemyksen mukaan on riittävää, että oikeudesta saada velvoitteidenhoitoseelvitys säädetään Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ssä.

24) (OYLE 16:26 d ja 17:25 d §) Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi ennakkollisen valvonnan yhteydessä rekisteriviranomaisen oikeudesta käyttää apuna tilintarkastajaa tai muuta ulkopuolista riippumatonta asiantuntijaa.

-

Perustelut

-

25) (OYLE 16:27 a ja 17:26 a §) Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi, että rajat ylittävää sulautumista tai jakautumista koskevaa päätöstä ei voida moittia tai vaatia sen mitätöimistä ainoastaan sillä perusteella, että sulautumis- tai jakautumisvastiketta kuten osakkeiden lukumäärää tai vaihtosuhdetta tai lunastamiseen käytettyä rahavastiketta ei ole määritetty asianmukaisesti sulautumis- tai jakautumissuunnitelmassa tai niistä annetut tiedot eivät ole täyttäneet säädettyjä vaatimuksia.

Ei kantaa

Perustelut

-

26) (OYLE 17:1 ja 2 §) Mietinnössä ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat voivat suostumuksellaan luopua oikeudestaan saada jakautumisvastiketta, sekä osittain siihen liittyen yhtiöittämillä toteutettavan jakautumisen määritelmä.

Ei kantaa

Perustelut

-

27) (OYLE 17:26 §) Mietinnössä ehdotetaan, että jakautumisen voimaantuloajankohta määräytyy jakautuvan yhtiön kotipaikassa sovellettavan lainsäädännön mukaan, eli suomalaisen jakautuvan yhtiön tapauksessa jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröintihetkellä.

Ei kantaa

Perustelut

-

Kotipaikan siirto

28) Lausuntonne kotipaikan siirtoa koskevista ehdotuksista (OYLE 17 a luku).

-

Muut lait ja kommentit

29) Lausuntonne vakuutus- ja työeläkevakuutusyhtiöitä koskevista ehdotuksista (2. ja 3. lakiehdotus).

-

30) Lausuntonne muista Harmaan talouden selvitysyksikköä koskevista ehdotuksista (4. lakiehdotus).

Selvitysyksikkö toteaa, että ehdotuksen sanamuoto on kunnossa. Sen sijaan momentin kohdan numerointi on tarkistettava mahdollista hallituksen esitystä annettaessa, sillä tähän momenttiin on vireillä useita uusia kohtia.

31) Muut kommentit.

-

Niemelä Marko
Verohallinto - Harmaan talouden selvitysyksikkö